

Innst. 284 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:74 S (2014–2015)

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Christian Tynning Bjørnø, Tove Karoline Knutsen, Stine Renate Håheim, Lise Christoffersen, Sonja Mandt og Knut Storberget om å styrke beskyttelsen til personer utsatt for vold, trusler om vold, personforfølgelse og stalking

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Christian Tynning Bjørnø, Tove Karoline Knutsen, Stine Renate Håheim, Lise Christoffersen, Sonja Mandt og Knut Storberget fremmet 12. mars 2015 følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen gjennomgå og evaluere ordningen med besøksforbud etter straffeprosessloven § 222 a, og forelegge resultatene for Stortinget på egnet måte.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til stalking-lov med bakgrunn i forslag som ble sendt på høring av regjeringen Stoltenberg II i juni 2013.
3. Stortinget ber regjeringen redegjøre på egnet måte for Stortinget om hvordan de omvendte voldsalarmene er tatt i bruk i politidistriktene.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich

og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til at en rekke voldsutsatte personer opplever truende og farlig atferd fra sine tidligere partnere. Mange lever med vedvarende frykt, og har fortsatt behov for beskyttelsestiltak etter at soning er avsluttet for gjerningspersonen. Den økte innsatsen for å bekjempe vold i nære relasjoner har medført lovendringer som har gitt bedre mulighet for både å straffeforfølge gjerningspersonene og beskytte ofrene. I tillegg legges det i dag mer vekt på å beskytte ofre der de bor fremfor å relokalisere eller skjule dem.

Komiteen vil peke på at besøksforbud er ett av få virkemidler politiet har for å beskytte personer som utsettes for fredskrenkelser fra andre, og er hjemlet i straffeprosessloven kapittel 17a § 222 a om besøksforbud for å forebygge vold og trusler. Dette skjer ved å nekte en person å oppholde seg nær eller kontakte en annen person. Besøksforbud kan også ilegges personer som utsetter andre for personforfølgelse/stalking. Besøksforbud kan ilegges dersom det er grunn til å tro at en annen person vil

- begå en straffbar handling overfor en annen person
- forfølge en annen person
- på annet vis krenke en annens fred

Besøksforbudet kan gå ut på at den forbudet retter seg mot, forbys å

- oppholde seg på et bestemt sted
- forfølge, besøke eller på annet vis kontakte en annen person

Dersom det foreligger et brudd på besøksforbudet, skal det reageres raskt og kontant, eventuelt med pågrepelse og varetekt. Pådømmelse av brudd på besøksforbud, jf. straffeloven § 342 bokstav b, skal også vurderes. Riksadvokaten har i flere sammenhenger minnet om at bruddsituasjoner skal følges opp i tråd med foranstående, senest i mål- og prioriteringsskrivet for straffesaksbehandlingen i 2015.

Komiteen viser til at Justis- og beredskapsdepartementet 8. februar 2013 sendte ut et høringsnotat med en rekke forslag knyttet til bestemmelsene om vold og seksuallovbrudd. Det ble blant annet foreslått en ny straffebestemmelse som rammer grove tilfeller av personforfølgelse (stalking), og å oppdatere ordlyden i gjeldende bestemmelse. Endringsforslagene fikk stor tilslutning.

Komiteen viser videre til at det fra 1. februar 2013 har vært mulig å dømme voldsutøvere til kontaktforbud med elektronisk merking, en såkalt omvendt voldsalarm. Omvendt voldsalarm idømmes som et rettighetstap etter straffeloven § 33. Politiet har ansvaret for ordningen og administrerer den i samarbeid med kriminalomsorgen. Det er retten som treffer beslutningen om at den domfelte personen ikke har adgang til et bestemt geografisk område rundt den voldsutsatte personen. En elektronisk fotlenke på domfelte varsler politiet dersom vedkommende beveger seg inn i det forbudte området. Politiet vil da kunne varsle den voldsutsatte personen, følge domfeltes bevegelser, og gå til pågrepelse før vedkommende når frem til den voldsutsatte personen.

Komiteen mener at omvendt voldsalarm er et virkemiddel i satsingen på bekjempelse av vold i nære relasjoner, og gir politiet et nytt verktøy i arbeidet med å beskytte voldsutsatte personer. Det er viktig å understreke at omvendt voldsalarm kommer i tillegg til, og ikke som erstatning for, allerede eksisterende tiltak for å beskytte personer som utsettes for vold og trusler om vold.

Komiteen viser til at en sak om omvendt voldsalarm krever grundig forarbeid. Det skal blant annet vurderes om omvendt voldsalarm er et egnet beskyttelsestiltak i saken.

Komiteen har merket seg at det hittil er avsagt to dommer der det er ilagt omvendt voldsalarm. Begge dommene er fra Sør-Trøndelag tingrett. Den første pålenking av en omvendt voldsalarm ble gjennomført i oktober 2014 ved Sør-Trøndelag politidistrikt. Den andre pålenkingen ble gjennomført i mars 2015.

Komiteen viser til at for å bidra til at ordningen i større utstrekning benyttes, har Riksadvokaten i mål- og prioriteringsrundskrivet for straffesaksbehandlingen i 2015 på nytt minnet om muligheten til å

påstå idømt omvendt voldsalarm ved siden av eller i stedet for annen straff med kontaktforbud.

Komiteen er av den oppfatning at en evaluering av ordningen med besøksforbud etter straffeprosessloven § 222 a bør gjennomføres. En evaluering av ordningen bør i tillegg innebære en vurdering av hvordan og på hvilken måte det kan legges til rette for at også antall ilagte besøksforbud kan registreres. Nå er det bare brudd på vedtak om besøksforbud som registreres i politiets straffesaksregister (STRASAK). Dette begrenser muligheten til å foreta mer inngående analyser av utviklingen, samt iverksette mer treffsikre, forebyggende tiltak.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå og evaluere ordningen med besøksforbud etter straffeprosessloven § 222 a, og forelegge resultatene for Stortinget på egnet måte.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener det er behov for en oppdatering av straffebestemmelsene om personforfølgelse. Slike handlinger kan ha svært alvorlige konsekvenser for dem som rammes. Det er viktig at handlingens karakter og alvor kommer tydelig frem i de aktuelle straffebudene.

Flertallet bemerker at enkelte av forslagene allerede er fulgt opp. Flertallet viser også til at departementet for tiden arbeider med en proposisjon som skal følge opp høringsnotatet av 8. februar 2013. Proposisjonen vil bli fremmet for Stortinget så raskt som mulig. I proposisjonen vil også flere spørsmål knyttet til vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep omtales der spørsmålene med fordel vil bli behandlet samlet.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme den varslede proposisjonen om nytt straffebud om personforfølgelse ('stalking') i løpet av høsten 2015.»

Flertallet bemerker at det fra 1. februar 2013 har vært mulig å dømme voldsutøvere til kontaktforbud med elektronisk merking, en såkalt omvendt voldsalarm. Vold i nære relasjoner og stalking er et stort samfunnsproblem. Når et kontaktforbud eller andre virkemidler ikke respekteres, skal omvendt voldsalarm etter flertallets mening benyttes i større grad enn i dag.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at ordningen med omvendt voldsalarm gjøres godt kjent slik at ordningen kan benyttes i større grad enn i dag.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil vise til at stalking og personforfølgelse er et voksende samfunnsproblem. Disse medlemmer merker seg at representanter for Høyre for under et halvt år siden mente det ikke var behov for en egen stalkinglov, at stalking og personforfølgelse ble dekket av gjeldene lovverk. Disse medlemmer er glade for at Høyre nå har endret mening, og nå er enig med Arbeiderpartiet i at det er behov for en egen stalkinglov.

Disse medlemmer mener det er behov for en egen stalkinglov, som sørger for et bedre og mer helhetlig strafferettslig vern for personer utsatt for personforfølgelse og krenkelser av privatlivet. Disse medlemmer mener det er på høy tid at saken legges frem for Stortinget. Disse medlemmer vil vise til at det er over to år siden saken ble sendt på høring av Justis- og beredskapsdepartementet, og i juni er det to år siden høringsrunden var over. Disse medlemmer mener dette ikke vitner om en handlekraftig regjering. Disse medlemmer vil be regjeringen om fortgang i arbeidet med å legge frem forslag til stalkinglov med bakgrunn i forslagene som ble sendt på høring av regjeringen Stoltenberg II i juni 2013.

Disse medlemmer vil vise til at en rekke europeiske land har egne lover mot stalking, som Sverige, Danmark, Storbritannia og Nederland. Disse medlemmer vil vise til at med dagens lovverk i Norge har verken politiet eller domstolene noen myndighet til å straffe systematisk forfølgelse. Disse medlemmer vil vise til at det kan være enkelte deler av forfølgelse som allerede er straffbart, som vold, trusler og trakassering. Disse medlemmer vil understreke at det er totalbildet som skremmer og fører til at mange opplever å få en betydelig vedvarende redusert livskvalitet. Dette bør være et straffeskjerpende moment.

Disse medlemmer vil vise til at den rødgrønne regjeringen i 2013 sørget for at det ble utviklet såkalt omvendte voldsalarmer. Disse medlemmer mener bruken av såkalt omvendt voldsalarm må økes. I dag er det personen utsatt for vold eller trusler som oftest må bære byrden, gjennom selv å gå med voldsalarm. Disse medlemmer mener det er viktig at regjeringen redegjør for Stortinget på en egnet måte om hvordan de omvendte voldsalarmene er tatt i bruk i politidistriktene, og om hvordan de kan brukes i større grad.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen redegjøre på egnet måte for Stortinget om hvordan de omvendte voldsalarmene er tatt i bruk i politidistriktene.»

Forslag fra mindretall

Forslag Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen redegjøre på egnet måte for Stortinget om hvordan de omvendte voldsalarmene er tatt i bruk i politidistriktene.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen gjennomgå og evaluere ordningen med besøksforbud etter straffeprosessloven § 222 a, og forelegge resultatene for Stortinget på egnet måte.

II

Stortinget ber regjeringen fremme den varslede proposisjonen om nytt straffebud om personforfølgelse («stalking») i løpet av høsten 2015.

III

Stortinget ber regjeringen sikre at ordningen med omvendt voldsalarm gjøres godt kjent slik at ordningen kan benyttes i større grad enn i dag.

IV

Dokument 8:74 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Christian Tynning Bjørnø, Tove Karoline Knutsen, Stine Renate Håheim, Lise Christoffersen, Sonja Mandt og Knut Storberget om å styrke beskyttelsen til personer utsatt for vold, trusler om vold, personforfølgelse og stalking – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 26. mai 2015

Hadia Tajik

leder

Hårek Elvenes

ordfører

